

Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani

POPIS PREBIVALSTVA POSEBNE VRSTE 1976 V AVSTRIJI

Izdélavo naloge je financirala Raziskovalna skupnost Slovenije

Nosilec naloge:

dr. Vladimir Klemenčič
redni univ. profesor

Direktor:

Dr. Vladimir Klemenčič
redni univ. profesor

Vladimir Klemenčič

Letno poročilo o delu na temi POPIS PREBIVALSTVA POSEBNE VRSTE
1976 V AVSTRIJI (tema S-506/6778-78)

Uvod

Da bi lahko ugotovili, kakšna je bila obveščенost avstrijskega prebivalstva in stališče posameznih avstrijskih političnih strank in struj ob avstrijskem popisu prebivalstva posebne vrste do vseh narodnih manjšin v Avstriji, do Slovencev na Koroškem in Štajerskem, Hrvatov na Gradiščanskem, Čehov na Dunaju, smo pregledali celotno avstrijsko dnevno časopisje, tedenski politični in mesečni revialni tisk.

Za razumevanje pisanja avstrijskega tiska o zgoraj omenjenih vprašanjih se je potrebno seznaniti z njegovim sistemom in osnovnimi značilnostmi.

Avstrijsko dnevno časopisje

Avstrijsko dnevno časopisje lahko v osnovi razdelimo glede na: dežele izhajanja, politično strankarsko pripadnost ter število naklade. Za naše potrebe se nam zdi najustreznejša delitev dnevnega časopisja glede na število naklade. Pisanje avstrijskih časnikov je bilo v letu 1976 ne glede na strankarsko pripadnost, z izjemo komunističnega dnevnega tiska in z redkimi izjemami, izrazito nenaklonjeno narodnim manjšinam v Avstriji, s tem pa tudi dobrim avstrijsko-jugoslovanskim odnosom. Vprašanje obveščенosti oziroma neobveščенosti avstrijskih bralcev o obstoju manjšinskega vprašanja v Avstriji bomo skušali rešiti na podlagi dveh metod: kvantitativne, s katero bomo ugotavljali število člankov v posameznih avstrijskih časopisih, ki so

pisali o narodnih manjšinah v Avstriji, ter kvalitativne metode, s katero lahko še sedaj ugotovimo, da so bili zelo redki članki, ki bi avstrijskemu prebivalstvu pojasnili, zakaj pravzaprav gre pri manjšinskem vprašanju v Avstriji, z izjemo člankov v komunističnem tisku. Način pisanja avstrijskega časopisja o manjšinskem vprašanju nam najbolje pojasnjuje dejstvo, da so v primeru od policije pretepenih in zaprtih koroških Slovencev pisali šele po tem, ko je poslala Jugoslavija svojo protestno noto Avstriji in so v jugoslovanskem dnevniku, Politiki, objavili članek, ki je primerjal ravnanje avstrijske policije z ravnanjem južnoafriške rasistične policije. Šele po tem so v avstrijskem časopisju izhajali članki, ki so na veliko blatili svobodo tiska v Jugoslaviji. Kurier je tako na primer objavil na prvi strani in z velikimi črkami naslov članka "Presse Freiheit a la Jugoslawien Österreich mit Südafrika zuvergleichen", ne da bi pojasnili avstrijskim bralcem, zakaj pravzaprav gre v tem članku.

Avstrijski tisk lahko razdelimo tudi glede na strankarsko pripadnost. V Avstriji, kot znano, delujejo štiri avstrijske politične stranke: Te so: socialistična stranka Avstrije (SPÖ - Sozialistische Partei Österreichs), ljudska stranka Avstrije (ÖVP - Österreichische Volkspartei), liberalna stranka Avstrije (FPÖ - Freiheitliche Partei Österreichs) in komunistična partija Avstrije (KPÖ - Kommunistische Partei Österreichs). Socialistična, ljudska in komunistična stranka izdajajo svoj dnevni tisk. Kot že rečeno, je tisk socialistične in ljudske stranke glede manjšinskega vprašanja in pisanja o Jugoslaviji povsem neobjektiven ter slabo informativen. Liberalna stranka Avstrije pa ima le svoj tednik Neue Freie Zeitung.

Skoraj v vseh avstrijskih deželah, razen na Gradiščanskem, obstajajo dnevniki, ki so strankarski ali pa neodvisni. Na Gradiščanskem tiskajo le politične tednike, ki jih izdajajo avstrij-

ske politične stranke, ali pa so neodvisni. Precejšen del avstrijskega tiska nosi naziv nadstrankarski, nestrankarski, neodvisen in podobno. Vendar je strankarsko opredeljen tudi tako imenovani del tiska. K temu tisku spadata tudi največja avstrijska dnevnikarja z najvišjo dnevno naklado, Kurier in Die Neue Kronenzeitung, katerih članki so le z redkimi izjemami nenaklonjeni narodnostnim manjšinam v Avstriji, pa tudi glede pisanja o jugoslovansko-avstrijskih odnosih se ne razlikujeta od pisanja avstrijskega strankarskega tiska, z izjemo komunističnega.

V Avstriji je leta 1976. izhajalo 25 dnevnikov z najvišjo skupno naklado 3,091.000 izvodov. Od teh je bilo 11 neodvisnih dnevnikov z najvišjo skupno naklado 2,577.000 izvodov, 5 socialističnih dnevnikov z najvišjo skupno naklado 294.000 izvodov, 5 dnevnikov avstrijske ljudske stranke z najvišjo skupno naklado 140.000 izvodov in 4 komunistični dnevnikarji z najvišjo skupno naklado 80.000 izvodov.

Pregled avstrijskega dnevnega tiska

Naš pregled celotnega avstrijskega dnevnega tiska zajema naslednje avstrijske dnevnikarje:

1. Neue Kronenzeitung (neodvisni) v nakladi
od 774.500 - 1,228.000 izvodov
2. Kurier (neodvisni) v nakladi
od 388.000 - 634.000 izvodov
3. Kleine Zeitung (neodvisni)
v nakladi od 196.000 - 229.000 izvodov
4. Arbeiter Zeitung (socialistični) v nakladi
od 100.000 - 109.000 izvodov
5. Oberösterreichische Nachrichten
(neodvisni) v nakladi od 93.000 - 123.000 izvodov
6. Tiroler Tageszeitung
(neodvisni) v nakladi od 80.000 - 91.000 izvodov

7. Neue Zeit (socialistični) v nakladi od 78.000 - 89.000 izvodov
8. Salzburger Nachrichten (neodvisni) v nakladi od 55.000 - 83.000 izvodov
9. Volksstimme (komunistični) v nakladi od 44.000 - 80.000 izvodov
10. Die Presse (neodvisni) v nakladi od 55.000 - 72.000 izvodov
11. Südost Tagespost (tisk avstrijske ljudske stranke) v nakladi od 49.000 - 59.000 izvodov
12. Kärntner Tageszeitung (socialistični) v nakladi od 53.000 - 58.000 izvodov
13. Vorarlberger Nachrichten (neodvisni) v nakladi od 45.000 - 49.000 izvodov
14. Neues Volksblatt (tisk avstrijske ljudske stranke) v nakladi od 35.000 - 40.000 izvodov
15. Neue Vorarlberger Tageszeitung (neodvisni) v nakladi od 31.000 - 34.000 izvodov
16. Salzburger Volksblatt (neodvisni) v nakladi od 25.000 - 34.000 izvodov
17. Volkszeitung (tisk avstrijske ljudske stranke) v nakladi od 25.000 - 29.000 izvodov
18. Oberösterreichische Tagblatt (socialistični) v nakladi 24.000 izvodov
19. Salzburger Tagblatt (socialistični) v nakladi od 12.000 - 14.000 izvodov
20. Salzburger Volkszeitung (tisk avstrijske ljudske stranke) v nakladi od 8.000 - 12.000 izvodov.

Brez podatkov o nakladi so bili naslednji dnevniki:

1. Wiener Zeitung (neodvisni)
2. Volkswille (komunistični)
3. Wahrheit (komunistični)
4. Neue Zeit (komunistični)
5. Neue Tiroler Zeitung (tisk avstrijske ljudske stranke)

Za pisanje nevtralnih časopisov ob popisu posebne vrste o narodnih manjšinah v Avstriji in avstrijsko - jugoslovanskih odnosih je značilno, da so se pojavljali v njih članki z najbolj nacionalistično vsebino kakor tudi članki, ki so do neke mere skušali biti objektivni. Članki piscev, ki so skušali biti objektivni, niso bili dovolj uspešni zaradi slabega poznavanja problematike. Za število člankov, ki so se pojavljali v tem časopisu o navedenih vprašanjih, je značilno, da je bilo njihovo število odvisno od dežele izhajanja (največ jih je bilo objavljenih na Koroškem in najmanj na Vorarlberškem). Njihovo število je tudi variralo iz meseca v mesec. Največ člankov smo zasledili v juliju, avgustu, oktobru in novembru. Člankov, ki bi obsojali sedmojuljsko zakonodajo iz leta 1976, skoraj ni bilo. Prav v nevtralnem tisku pa se je v Vorarlbergu, na Tirolskem, Spodnje in Zgornje Avstrijskem pojavilo pred popisom posebne vrste precejšnje število člankov, ki so obsojali popis kot golo zapravljanje denarja. Nekaj tovrstnih člankov je bilo objavljanih v dunajskih časopisih v rubriki pisma bralcev. Članki v tisku avstrijske socialistične in avstrijske ljudske stranke se glede pisanja ob popisu prebivalstva posebne vrste in o narodnih manjšinah v Avstriji skorajda ne razlikujejo. Razlika je le v tem, da je tisk avstrijske ljudske stranke zabeležil vsak spor, ki je nastal ob nastajanju sporazuma treh avstrijskih političnih strank. Tisk avstrijske ljudske stranke je bil za spoznanje še bolj strupen od socialističnega, kadar je bilo govora o vprašanju splošnih avstrijsko-jugoslovanskih političnih odnosov oziroma, kadar je šlo za pisanje o problematiki jugoslovanskih Nemcev po drugi svetovni vojni ali o problematiki Nemcev

iz vzhodnoevropskih držav med obema vojnama. Pisanje tega tiska je bilo še zlasti ostro, kadar sta bili obravnavani problematika narodnih manjšin v Avstriji z vidika človekovih pravic in notranje politična problematika Jugoslavije. Znano je, da je avstrijska politika smatrala notranje-politično jugoslovansko problematiko kot glavni vzrok postavljanja manjšinskega vprašanja v ospredje s strani Jugoslavije v jugoslovansko-avstrijskih političnih odnosih. To se je odražalo tudi v avstrijskem tisku, ki ni pojasnil skoraj na nobenem mestu avstrijskemu bralcu, da gre pri vprašanju slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji za izpolnjevanje 7. čl. Avstrijske državne pogodbe oziroma za izpolnjevanje ali neizpolnjevanje mednarodno določenih obveznosti republike Avstrije do obeh narodnostnih manjšin. Avstrijski tisk, zlasti bulevarski del tega tiska, je pisal o narodnih manjšinah le tedaj, ko je šlo za narodne manjšine v okviru jugoslovansko-avstrijskih odnosov oziroma tedaj, ko so imeli avstrijski novinarji pobudo za senzacionalistično pisanje o narodnih manjšinah v Avstriji. Časopisje avstrijske komunistične partije je bilo v letu 1976 edino časopisje, ki je zares objektivno seznanjalo avstrijskega bralca, zakaj pravzaprav gre pri popisu posebne vrste in pri vprašanju narodnih manjšin v Avstriji. Pojasnjevali so, da gre le za izpolnjevanje oziroma neizpolnjevanje 7. člena Avstrijske državne pogodbe kot mednarodne obveznosti Avstrije. Seveda je mogoče razumeti pisanje avstrijskega komunističnega tiska o problematiki narodnih manjšin v Avstriji le v kontekstu celotnega pisanja tega tiska, ki je kritiziral celotno avstrijsko notranjo in zunanjo politiko. Le v okviru kritike avstrijske notranje in zunanje politike je mogoče razumeti manjšinam naklonjeno pisanje avstrijskega komunističnega tiska, ki je bil v celoti prosovjetsko usmerjen. V zvezi s problematiko manjšin v Avstriji je objavljala tudi propagandistične članke o idealnem reševanju problematike narodnih manjšin v Sovjetski zvezi. Pozdravili so tudi obisk avstrijskega predsednika Kirschläger-ja v Bolgariji, ne da bi pri tem vsaj z eno besedo omenili pisanje jugoslovanskega in drugega avstrijskega tiska o problemih makedanske manjšine v Bolgariji.

Način obdelave avstrijskega časopisja, količina obdelanega gradiva in nadaljnji postopek obdelave že zbranega gradiva

Pregled avstrijskega dnevnega časopisja smo opravili na ta način, da smo pregledali v Avstrijski nacionalni biblioteki na Dunaju celotno avstrijsko dnevno časopisje v obsegu okrog 500.000 strani. Evidentirali smo članke, ki so se nanašali na narodne manjšine v Avstriji (slovenska, hrvaška, češka in madžarska), in članke, ki so pisali o jugoslovansko-avstrijskih odnosih in Jugoslaviji nasplošno. Poleg tega smo proučili še tiste članke (zlasti v rubriki prispevki bralcev), ki so pisali o problematiki Nemcev iz vzhodnoevropskih držav in držav Jugovzhodne Evrope, ki so se morali izseliti po drugi svetovni vojni v Avstrijo in ZR Nemčijo. Evidentirali smo tudi članke, ki so se nanašali na južnotirolsko vprašanje in na evropske narodnemanjšine na splošno.

Skupaj razpolagamo z okrog 4000 članki iz avstrijskega časopisja.

Nadaljnja obdelava že zbranega gradiva nam bo pokazala število člankov po posameznih mesecih v posameznih rubrikah in časopisih. Članke bomo razdelili glede na to:

- ali se nanašajo na slovensko, hrvaško, češko oziroma madžarsko narodnostno manjšino v Avstriji;
- ali se nanašajo direktno na popis prebivalstva posebne vrste oziroma na odnos posameznih skupin avstrijskih državljanov do tega popisa;
- ali se nanašajo na sedmojulijsko zakonodajo kot celoto oziroma na odnos posameznih avstrijskih državljanov do le-te;
- ali se nanašajo na jugoslovansko-avstrijske odnose na splošno izven okvira manjšinskega vprašanja;
- ali se nanašajo na avstrijsko-jugoslovanske odnose v okviru manjšinskega vprašanja;

- ali se nanašajo na pisanje avstrijskega časopisja v Jugoslaviji in njenih notranje političnih ter kulturnih zadevah in končno
- glede na problematiko drugih evropskih narodnih manjšin.

Koristnost pregleda in obdelave tega gradiva se kaže v tem, da je to prvi kompletni pregled avstrijskega dnevnega časopisja v letu 1976 z ozirom na celoten kompleks avstrijskega popisa prebivalstva posebne vrste. V celoti smo pregledali vse avstrijske dnevnikarje. Pri tem ni bila upoštevana samo problematika slovenske narodne manjšine v Avstriji ob popisu prebivalstva posebne vrste, ampak tudi vsa evropska manjšinska problematika, objavljena v avstrijskem tisku. Naš pregled je zajel tudi ostala vprašanja jugoslovansko-avstrijskih odnosov v letu 1976. Na podlagi zbranega gradiva lahko ugotavljamo informiranost poprečnega avstrijskega bralca o manjšinski problematiki v Avstriji in o avstrijsko-jugoslovanskih odnosih.

Pregled števila člankov nam bo pokazal, da je popis ^{prebivalstva} posebne vrste s sedmojuljsko zakonodajo, ter vse, kar se je dogajalo okrog nje, vendarle vplival na zavest poprečnega avstrijskega prebivalstva o obstoju narodnih manjšin v Avstriji. Le-to je na podlagi pisanja avstrijskega tiska vendarle spoznalo, da obstajajo v Avstriji narodnostne manjšine, ki jim je treba dati določene narodnostne pravice. Takšno prepričanje dela avstrijskega prebivalstva je bilo možno zaslediti v rubriki pisma bralcev.

Nadaljnja analiza zbranega materiala bo tudi pokazala, v kakšni soodvisnosti je pisanje avstrijskega časopisja o narodnih manjšinah v Avstriji, zlasti o Slovencih in Hrvatih ob popisu prebivalstva posebne vrste, do pisanja avstrijskega tiska o vprašanju jugoslovansko-avstrijskih odnosov in Jugoslaviji ter njenih notranje-političnih zadevah.

Na podlagi pregledanega gradiva lahko ugotovimo slabosti organizacije popisa prebivalstva posebne vrste s stališča, da je bil ta popis organiziran po celotni Avstriji. Zanimivo je, da je popis posebne vrste sprožil zanimive debate tudi pri prebivalstvu avstrijskih dežel, ki so naseljene z povsem nemškimi avtohtonim prebivalstvom. Tako smo na primer v Vorarlberškem tisku zasledili povsem resne članke, ki so pojasnjevali prebivalstvu Vorarlberga, da je njihov materni jezik nemščina, ne pa alemanščina. Po vseh avstrijskih deželah, naseljenih z izključno nemškimi avtohtonim prebivalstvom, pa smo zasledili članke, ki so pojasnjevali prebivalstvu teh dežel, da je njihov materni jezik nemščina in ne avstrijščina. V avstrijskem, tudi nekomunističnem časopisju, smo našli na več mestih opazke o nepotrebnih stroških za izvedbo popisa prebivalstva posebne vrste po vsej Avstriji. S podatki o udeležbi na popisu in o rezultatih popisa po posameznih avstrijskih deželah doslej nismo razpolagali. Pregled celotnega avstrijskega dnevnega časopisja nam je poleg teh podatkov dal tudi marsikateri drobec, s pomočjo katerega si lahko ustvarimo pravilno sliko o razpoloženju nekoroškega avstrijskega prebivalstva ob popisu posebne vrste. Dobili smo tudi podatke tako o udeležbi kot o rezultatih popisa posebne vrste na avstrijskem Štajerskem, še zlasti na ravni političnih okrajev. Za nas so še zlasti zanimivi podatki, ki smo jih zasledili v avstrijskem štajerskem časopisju o rezultatih popisa prebivalstva posebne vrste na z avtohtonim slovenskim prebivalstvom poseljenem območju avstrijske Štajerske.

V obliki tabel razpolagamo z rezultati popisa prebivalstva posebne vrste za Koroško na ravni naselij in za Dunaj na ravni političnih okrajev.

Na podlagi zbranega gradiva bomo lahko ugotavljali tudi razlike v poročanju avstrijskega dnevnega časopisja o poteku in

rezultatih popisa posebne vrste glede na strankarsko opredeljenost časopisja. Socialistični tisk ugotavlja popoln uspeh popisa prebivalstva posebne vrste, zlasti glede na to, ker se je udeležilo tega popisa 86 % Korošcev. Socialistični tisk ne pripisuje posebnega pomena dejstvu, da je bilo po podatkih popisa prebivalstva posebne vrste več Slovencev na Dunaju kot na Koroškem. Tudi tisk avstrijske ljudske stranke je ugotovil, da je uspel popis posebne vrste. Vendar zasledimo v tem tisku tudi določene pripombe na račun organizacije, stroškov in končno tudi majhne volilne udeležbe na popisu prebivalstva posebne vrste pri avstrijskem prebivalstvu izven Koroške.

Popis prebivalstva posebne vrste je bil najbolj kritično in realno ocenjen s strani komunističnega tiska, ki je ugotavljal popoln neuspeh te akcije. Kritiziral je vladne ustanove za tovrstno akcijo in ugotavljal visoke stroške popisa.

Tudi v politično neodvisnih časopisih smo zasledili vrsto kritik na račun slabe organizacije in razmetavanja denarja ob izvedbi popisa posebne vrste. Vendar je bil splošen vtis teh časopisov, da je popis prebivalstva posebne vrste popolnoma uspel zaradi visoke udeležbe na Koroškem, zlasti na dvojezičnem ozemlju, kot tudi zaradi visoke udeležbe štajerskega prebivalstva na obmejnem območju ob avstrijsko-jugoslovanski meji.

Obilica zbranega gradiva petindvajsetih avstrijskih dnevnikov daje popolno sliko protimanjšinske naravnosti avstrijskega popisa prebivalstva posebne vrste, ne le glede na slovensko manjšino na Koroškem in Štajerskem, ampak tudi glede na gradišćanske Hrvate, Madžare in dunajske Čehi. Na podlagi pregleda tega tiska si lahko ustvarimo mnenje o stališčih, ki jih je zavzela avstrijska javnost ob popisu prebivalstva posebne vrste do ostalih narodnih manjšin v Avstriji. Vendar si samo na podlagi pregleda omenjenega tiska ne moremo ustvariti mnenja o

stališčih, ki so ga imele ob popisu prebivalstva posebne vrste posamezne politične skupine Čehov oziroma Madžarov. Ugotovimo lahko, da so pozdravili popis posebne vrste socialistično usmerjeni dunajski Čehi ter del Čehov, ki se združujejo v verskih organizacijah. Popis posebne vrste kot tudi sedmojulijsko zakonodajo kot celoto pa so odklonili tisti Čehi, ki se zbirajo okrog komunistične partije Avstrije. O Madžarih, ki prebivajo kot manjšina na Gradiščanskem, nismo zasledili večjega števila članov, pa še ti redki so poročali o tem, da tudi takoimenovane avstrijske "mini manjšine", kot so se izražali v avstrijskem tisku, pozdravljajo ta popis. Relativno dosti so pisali avstrijski časopisi tudi o tem, da naj bi Čehi in Madžari dobili svoje sosvete v skladu s sedmojulijsko zakonodajo, česar še do danes ni izvedla avstrijska vlada.

Na podlagi celotnega pregleda avstrijskega dnevnega časopisja v letu 1976 bomo lahko ugotovili tudi razlike v stališčih dnevnega časopisja v posameznih avstrijskih deželah do popisa prebivalstva posebne vrste kot tudi do manjšinskega vprašanja v Avstriji nasplošno.

Poročilo je zgrajeno na podlagi pregleda, ki smo ga dobili ob delu na avstrijskem dnevnem, tedenskem in mesečnem političnem tisku. Posamezni članki še niso temeljiteje obdelani in razvrščeni v posamezne vsebinske kategorije. Šele nadaljnja obdelava tega gradiva nam bo omogočila tako uvrstitev člankov. Z nadaljnjim delom na zbranem gradivu bomo ugotovili kvantitativno zastopanost člankov v posameznih vsebinskih kategorijah. Z vsebinskim pretresom teh člankov bomo prišli tudi do ugotovitev o ne-razpoloženju posameznih slojev nekoroškega avstrijskega prebivalstva kot tudi posameznih lokalnih političnih voditeljev do popisa prebivalstva posebne vrste.

Pregled avstrijskih političnih tednikov

Poleg pregleda avstrijskega dnevnega časopisja smo pregledali tudi del avstrijskih tednikov. Pregledali smo le tiste, v katerih so bili zastopani politični članki za celotno avstrijsko in ne-le lokalno problematiko. Nismo se omejili samo na avstrijsko nemške tednike, ampak smo vključili v pregled tovrstnega tiska tudi hrvaški in češki manjšinski tednik.

Na Gradiščanskem ne izhaja noben dnevnik, zato igrata oba nemška gradiščanska tednika, socialistični Burgenländische Freiheit - Die Zeitung für das Burgenland (z naklado 27.934 izvodov) in ljudskostrankarski Burgenländische Volkszeitung, politično vlogo, kakršno imajo v drugih deželah dnevniki. Zanimivo je, da smo v teh tednikih našli več manjšinam (zlasti hrvaški manjšini) naklonjenih prispevkov, zlasti v Burgenländische Volkszeitung, čeprav so tudi ti članki v bistvu podpirali popis prebivalstva posebne vrste.

Tednik Hrvatske novine, kot edini časopis gradiščanskih Hrvatov, ni zavzemal stalno enotnega stališča proti popisu prebivalstva posebne vrste in sedmojulijski zakonodaji. V njem smo lahko zasledili tudi članke izpod peresa Fritza Robaka, ki je, kot znano, na čelu skupine hrvaških asimilantov in se je kot takšen zavzemal za izvedbo popisa posebne vrste. Vendar prevladujejo v tem tedniku članki, ki so naperjeni zoper popis posebne vrste.

Pregled katoliških časopisov je pokazal, da so se sicer v dokaj redkih člankih postavili zoper popis posebne vrste. Ta tisk ima precejšen vpliv med katoliško usmerjenim, zlasti

starejšim avstrijskim prebivalstvom. V naši raziskavi za to ne smemo zanemarjati tudi prispevkov tega tiska. Pregledali smo Wiener Kirchenzeitung, Kirchenzeitung der Diözese Eisenstadt, Kärntner Kirchenzeitung, Kirche bunt, Linzer Kirchenzeitung, Tiroler Kirchenzeitung in Vorarlberger Kirchenblatt.

Od vseh pregledanih avstrijskih političnih tednikov je le katoliško usmerjeni Die Furche zavzel pozitivno stališče do vprašanja manjšin v Avstriji in kritično stališče do popisa prebivalstva posebne vrste.

Naš pregled zajema poleg že navedenih cerkvenih tednikov še naslednje nekoroške politične tednike: Hrvatske novine, Videnske slobodne listy, Burgenländische Freiheit, Burgenländische Volkszeitung, OZ Oberwartzeitung, Wochenpresse, Neue Freie Zeitung, Wochenschau, Rieder Volkszeitung in Murtaler Zeitung.

Od mesečnikov smo pregledali le Echo in Profil. V obeh smo zasledili precejšnje število člankov o manjšinskem vprašanju v Avstriji, zlasti o vprašanju koroških Slovencev. Oba sta priobčila tako članke, ki se zavzemajo za popis prebivalstva posebne vrste kot tudi članke, ki so proti njemu.

Zaključki

Na podlagi pregleda avstrijskega javnega političnega tiska lahko ugotovimo, da so dogodki, ki so se odvijali okoli sprejetja sedmojulijske zakonodaje, okrog znamenitih škocijanskih dogodkov in okrog izvedbe samega popisa posebne vrste, vplivali na to, da je poprečni avstrijski bralec zvedel za obstoj

narodnih manjšin v Avstriji, čeprav na zelo neobjektiven način. Avstrijski bralci političnega tiska so lahko izvedeli, da obstajajo v Avstriji manjšinski problemi, ki jih je potrebno na nek način rešiti. V avstrijskem tisku smo v letu 1976 zasledili vsaj toliko člankov o manjšinskem vprašanju v Avstriji kot o nesreči Nikija Laude. Manjšinsko vprašanje je bilo v tem letu na prvih straneh avstrijskih časopisov vsaj tolikokrat kot nesreča omenjenega avtomobilskega dirkača, kar nam že veliko pove glede na nivo tega časopisja.

Za izdelavo tega poročila smo uporabili poleg našega kseroksovanega materiala še gradivo iz Österreichs Presse Werbung Graphik, Handbuch, 24. Jahrgang, Wien 1976.